

Dränering, allt viktigare i växtodlingen

Marknad och markförbättring

Hotell Billingen, Skövde
2014-10-15

Marcus Lundmark
Jordbruksverket

Dagens timme

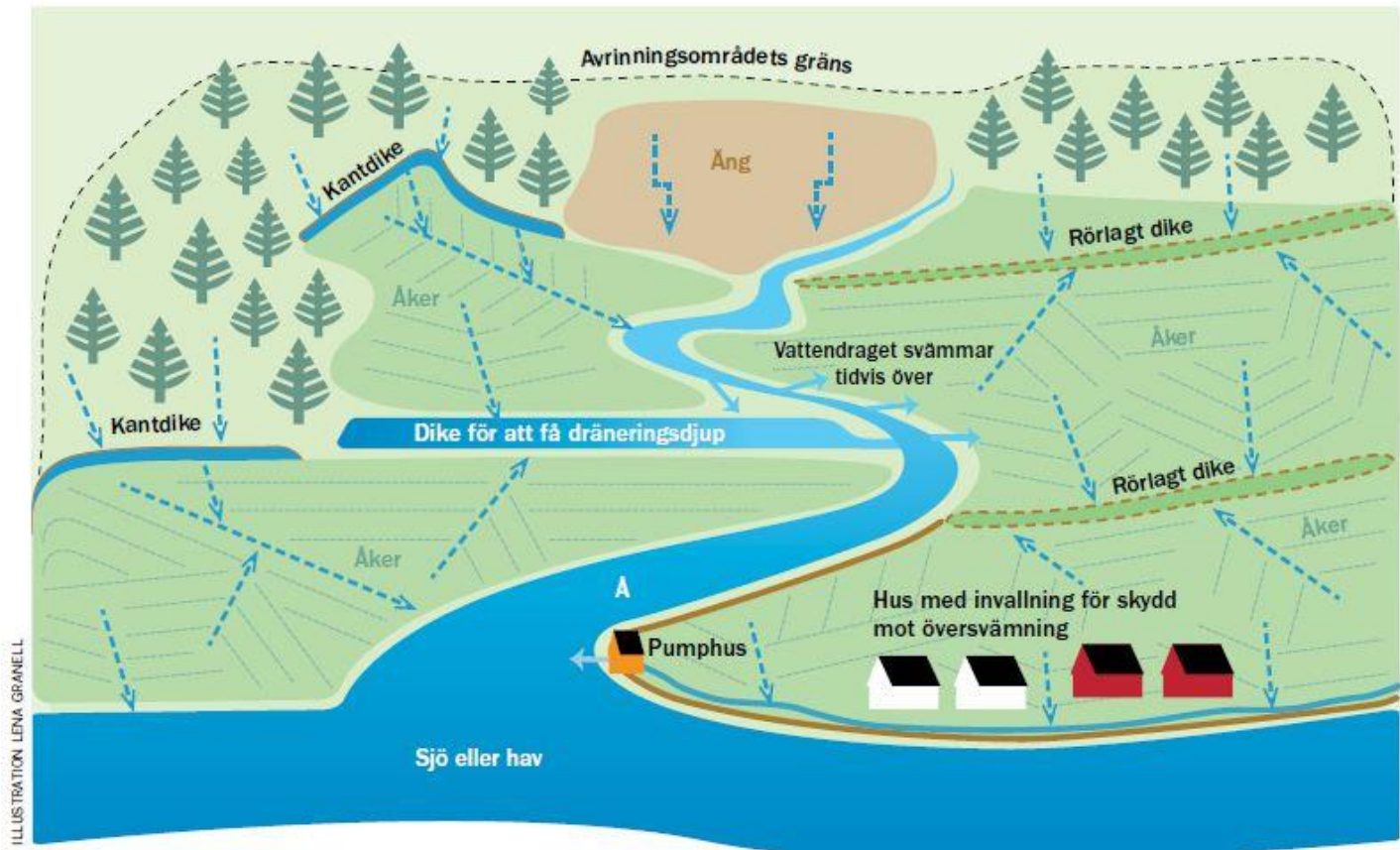
- Grunder, varför behöver dränera?
- Det viktigaste..
  - Huvudavvattningen
- Nästa steg,
  - Detalldränering på det enskilda fältet
- Lite kort om vad säger lagen, var finns informationen
- Vad har vi för behov och vad ser vi framöver?

- Frågor?

Varför behöver vi dränera?

- Vi vill uppnå en lägre grundvattennivå med en torrare åkerjord
- Jämn uppkomst.... Ideal såbädd
  - Avdunstningsskydd
  - Finbrukad
  - Växttillgängligt vatten, näring och syre till fröet
- Bra rotutveckling och rotmiljö
  - Rotutveckling och växtnäringsupptag till alven
  - Rotdjup
- Bra markbärighet
  - Vi måste kunna komma ut på fältet

Rätt mängd vatten vid rätt tid!

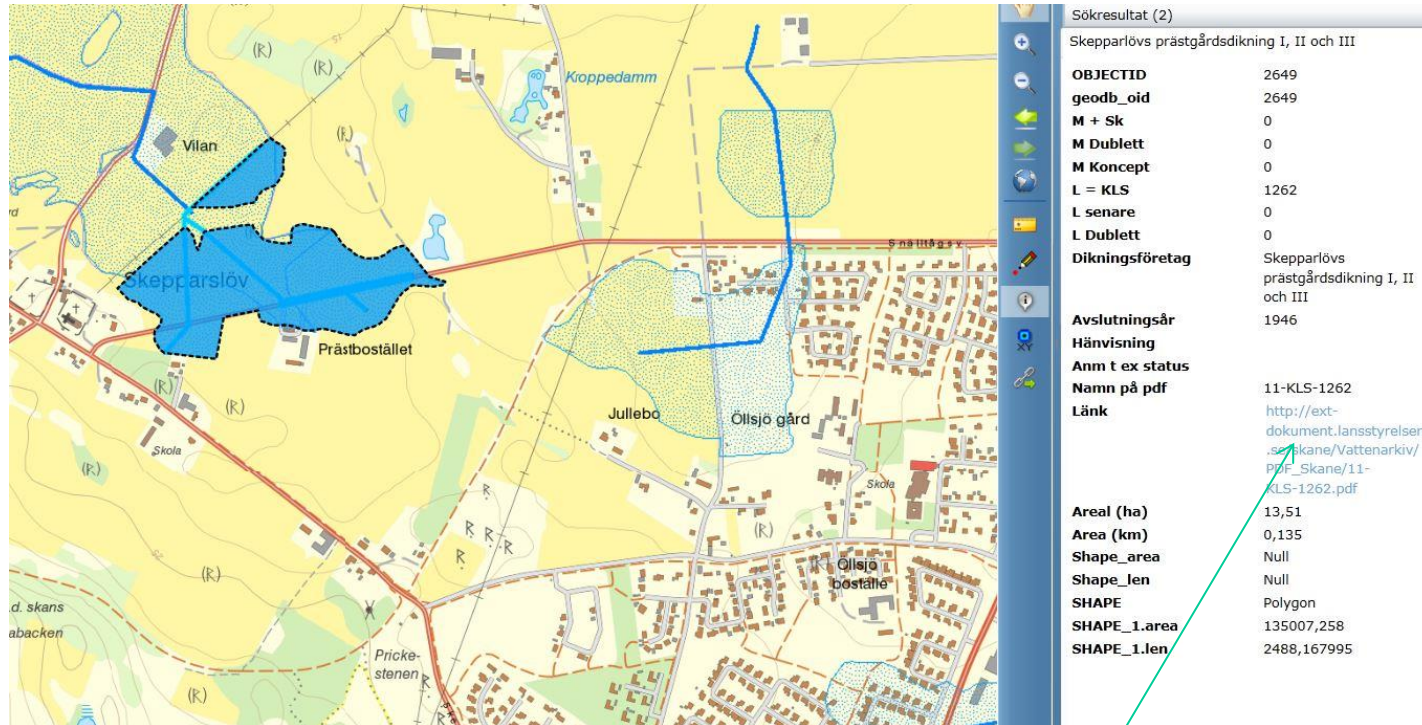
Dränering, översvämningsskydd och bevattning

- Den som har gjort vattenanläggningen äger den,
  - Ofta är huvudavvattning samfäll
- Den som äger en vattenanläggning har både rättighet och skyldighet att underhålla den
- Underhåll är undantagen tillståndsplikten, anmälan om fisket kan ta skada
- Kartor underlag finns på Länsstyrelsen eller lantmäteriet.
- Men...
  - Lagstiftningen ses över och kan ändras

Utklipp från Webbgis i Skåne

Sökresultat (2)

Skepparslövs prästgårdsdikning I, II och III

OBJECTID	2649
geodb_oid	2649
M + Sk	0
M Dublett	0
M Konzept	0
L = KLS	1262
L senare	0
L Dublett	0
Dikningsföretag	Skepparslövs prästgårdsdikning I, II och III
Avslutningsår	1946
Hänvisning	
Anm t ex status	
Namn på pdf	11-KLS-1262
Länk	http://ext-dokument.lansstyrelsen.se/skane/Vattenarkiv/PDF_Skane/11-KLS-1262.pdf
Areal (ha)	13,51
Area (km)	0,135
Shape_area	Null
Shape_len	Null
SHAPE	Polygon
SHAPE_1.area	135007,258
SHAPE_1.len	2488,167995

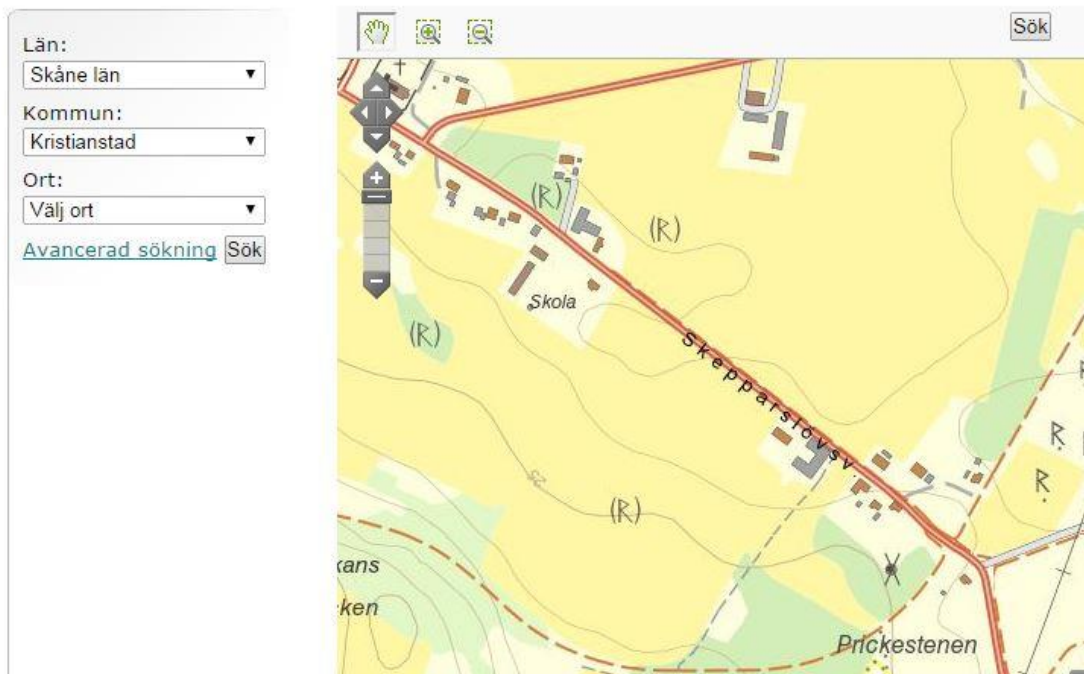
Länk till akten

Utklipp från historiska kartor

Historiska kartor

Välj ett område via rullisterna och/eller zooma in ett område i kartbilden. Klicka på sök så presenteras en träfflista med historiska kartor för det valda området.

Län:
Skåne län

Kommun:
Kristianstad

Ort:
Välj ort

[Avancerad sökning](#)

Sök

Skola

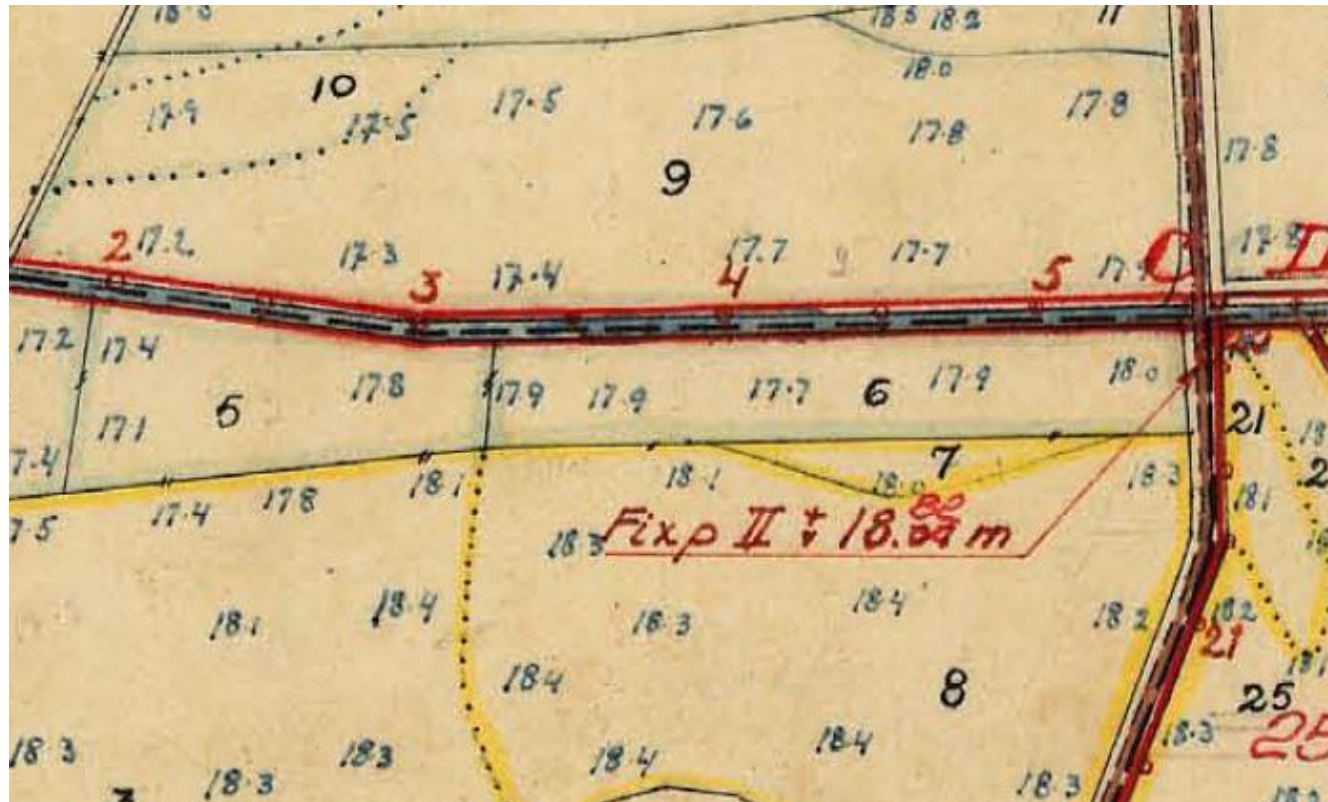
Skepparstövsvägen

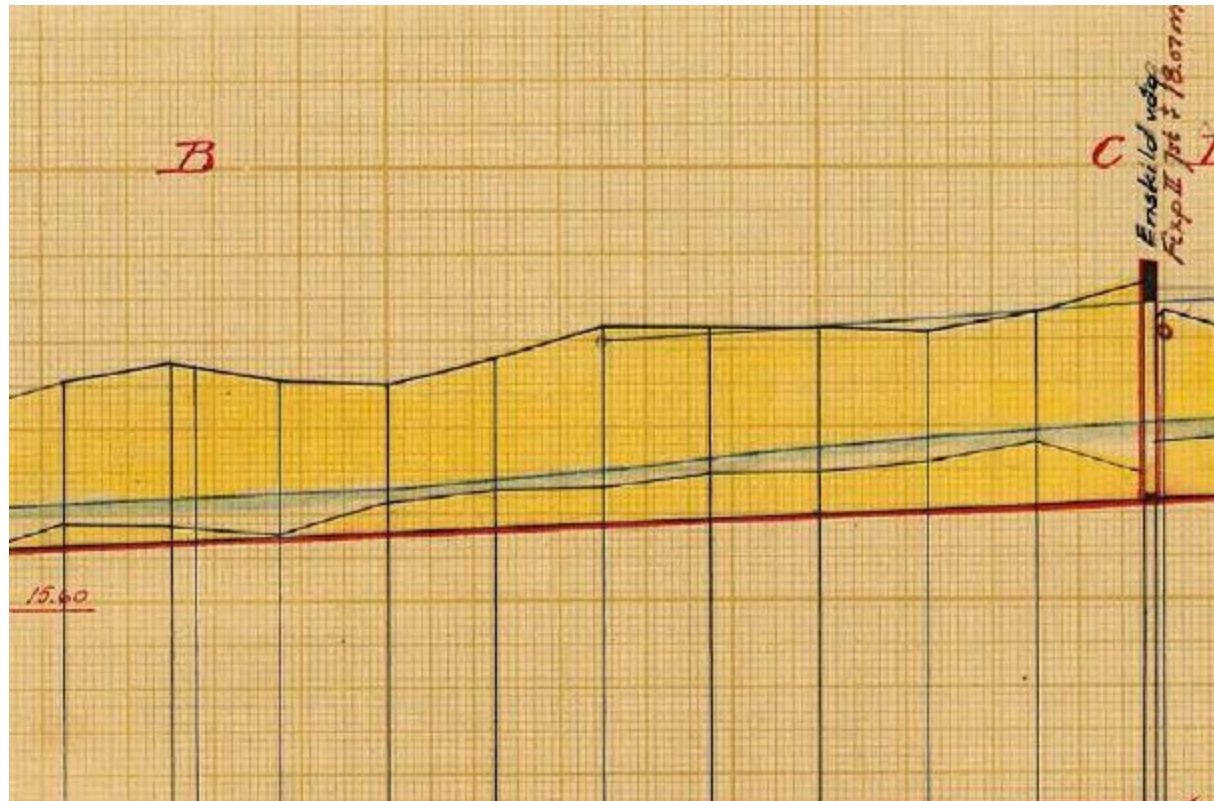
Prickestenen

(R)

Konkreta exempel

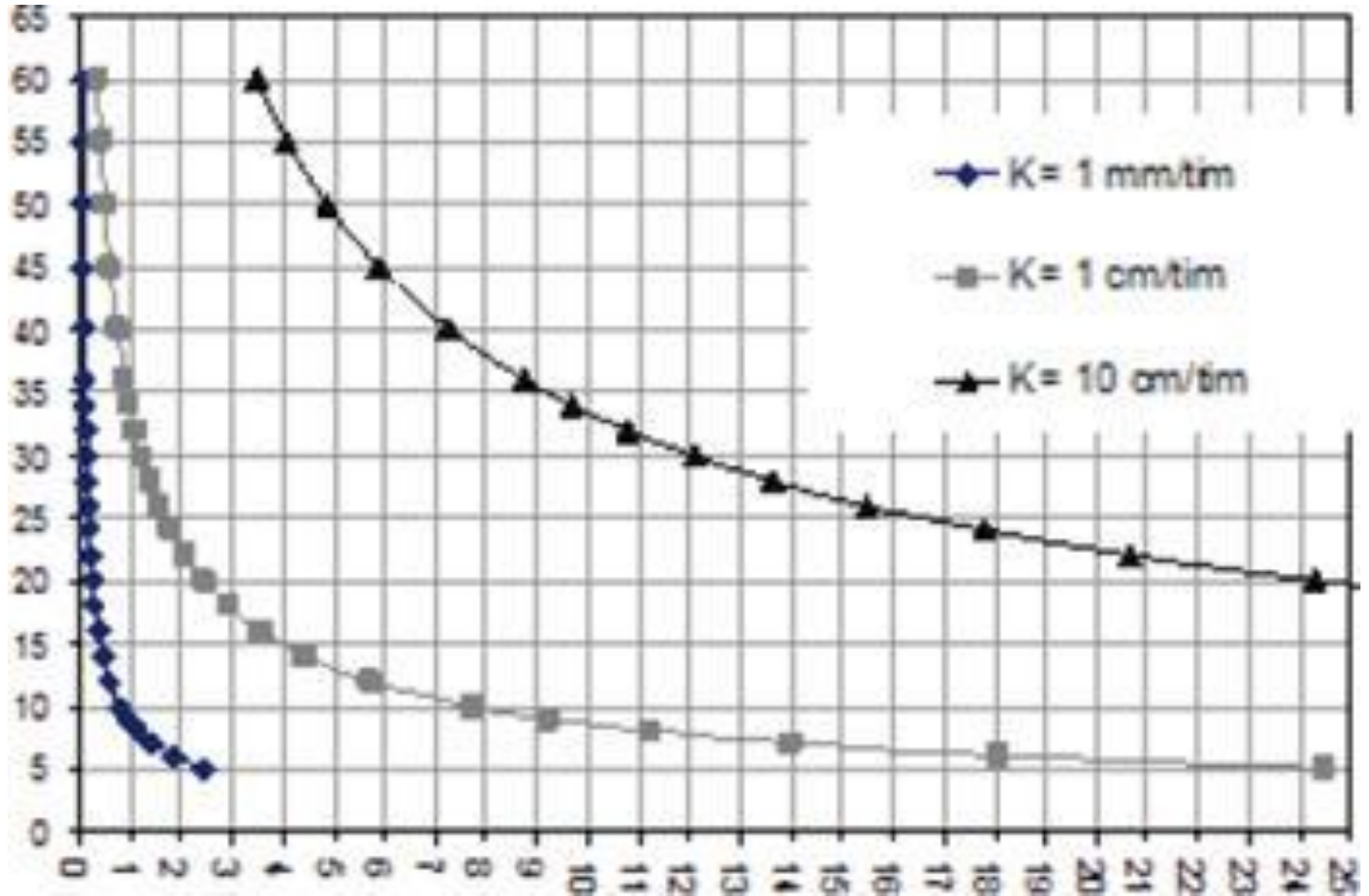

Detaljdränering

- Markfaktorer, markpackning, dränering/bevattning, mullhalt/jordart och jordstruktur
- Utgångspunkten för beräkningar är Hooghoudts formel

- $$L = \sqrt{\frac{8K_z dh}{q} + \frac{4K_i h^2}{q}}$$

- q =nederbörd m/dygn
- A =grundvattenytans djup under markytan
- H = grundvatten bågens höjd över rörnivå
- D =avstånd till genomsläppligt lager
- K_z & K_i = genomsläpplighet över resp. under rörnivån
- L =dikesavstånd

- Frågeställningar vilka ska besvaras vid anläggandet
  - Nederbördsintensitet
  - Växtföljd, vilka avvattningsbehov finns
- Val av filtermaterial
  - Naturgrus (0-8mm)
  - Kross (2-8mm, lerjordar)
  - Sågspån
  - Kokos
- Återfyllnad
  - Kalk?
- Rörtyp

- Rörtyp
  - Standard (alla jordar utom moss- och järnhaltiga jordar)
  - Special (moss- och järnhaltiga jordar)
- Ytvatten
  - Grusfilter i svackor
  - Grusfilter vart 5, 10 m
- Brunnar
  - Synliga eller nergrävda

Vad säger lagen?

- Täckdikning, dimension upp till 300 mm ej tillståndspliktigt
- Underhåll av befintliga diken (vattenanläggningar) ej tillståndspliktigt
  - Anmälan till Länsstyrelsen kan vara aktuellt (om fisket kan ta skada)
- Dikningsföretaget/fastighetsägaren är skyldig att underhålla.
- Ibland ligger problemet inte på den egna fastigheten,
  - Men man har rätt att gå in på grannens fastighet!

Vad ser vi framöver?

- Funderingar på hur detalj och huvudavvattningen ska se ut framöver?
- Vad ska vi dimensionera för, idag, framtiden, förändrat klimat.
- Påverkan av andra faktorer, miljöpåverkan
  - Vattenkvalitet(vattendirektivet)
  - Biotopskydd
  - Bebyggelse och infrastruktur (huvudavvattning)
  - Behov av FOU!!

Framtidens dränering

- ”Snabbare system” Fönstret för jordbearbetning/skörd minskar i takt med storleksrationalisering
- Mindre avstånd mellan dräneringsledning
- Ökat behov av underhåll
- Dagens system är dimensionerade för ett 2-5 års regn, rimligt?
- Miljöaspekter, läckage av växtnäring
- Översvämningskydd

Hur ser dräneringssituationen ut i Sverige idag?

- Jordbruksverkets officiella statistik
- 2,1 av Sveriges 2,6 miljoner hektar åkermark bedöms vara tillfredställd dränerad (78%)
- 1,3 miljoner hektar är systemtäckdikade (49%)
- 360 000 hektar behöver nytäckdikas (14%)
- 360 000 hektar behöver omtäckdikas (14%)
- Men endast 156 000 hektar planeras att utföras under de närmaste 5 åren.

- Fördelningen mellan öppna och kulverterade diken, 71 respektive 29 %, dvs glöm inte underhållet av de öppna diken.

Jordbruksverkets roll

- Jordbruksverkets vattenenhet kommer vid årsskiftet att upphöra
- Jordbruksverket kommer att fokusera på vattenhushållning i ett större perspektivet
- Konsultverksamheten upphör
- Marknaden tar över

FRÅGOR?

